

Ustanovitev slovenske domobranske legije

Poziv vsem poštenim in sposobnim Slovencem, da se prostovoljno javijo za zaščito slovenske domovine in se priglasijo v slovensko domobransko legijo

Slovenci!

Vsled izdajstva italijanskega kralja in njegovega zahrbtnega maršala Badoglia je italijanska vojna sila prenehala obstojati. Po sramotni izdaji Badoglijeve klike je položaj nedvomno jasen: tudi naša ljubljena slovenska domovina naj bi bila s pomočjo anglo-ameriške plutokracije izročena boljševizmu. Na področju naše drage domovine naj bi bila po izdajalcih in boljševiških izkoreninjenjih izvojevana borba, ki naj bi pahnila naše pridno, delovno in pobožno ljudstvo v trpljenje, nasilstvo, lakoto, rop in umor brezbožnih in brezsrčnih robotnikov kakor nečastnih pomagačev v korist židovske svetovne tiranije.

Da se to prepreči, je prišla k nam na povelje Führerja velikonemška vojna sila, ki nas bo ščitila. Nemški vojak in častnik se borita pogumno in hrabro. Hrabrost, čast in zvestoba so za nje sveti pojmi. Nečastnosti in strahopetnosti oni ne poznajo. S svojo močno borbeno silo je Nemčija edina trdnjava zoper boljševizem in kapitalizem. Pod vod-

stvom Nemčije bodo mladi narodi Evrope premagali boljševizem in kapitalizem.

Za obstoj naše domovine vstopajmo v borbo zoper komunistične bandite in roparje. Predsednik pokrajinske uprave, divizijski general Leon Rupnik, je v svoji proklamaciji jasno naznačil naše cilje in začrtal naše dolžnosti. Pod vodstvom naših slovenskih poveljnikov, ki nam bodo poveljevali v našem materinskem jeziku, bomo uničili boljševiške morilce in požigalce v naši deželi, kjer koli jih bomo zasegli. Nemška vojska in policija nas bosta pri tem v zvestem tovarištvu podpirala.

Naša dolžnost je: vsak pošten, za borbo sposoben Slovenec od 18. do 35. leta starosti, naj se prostovoljno javi za zaščito svoje domovine, za vzdrževanje in ohranjanje reda in discipline ter za vzpostavitev razdejanih domov, v slovensko domobransko legijo.

Slovenci! Javite se na Poveljstvu slovenskih domobrancev v mestni hiši, Ambrožev trg št. 7 v Ljubljani: na deželi pa pri pristojnih občinskih uradih.

Pustimo vse malenkostne, jalove razprtije, postavimo skupno blaginjo pred sebičnost, vrnimo se na svojo domovino k delu in pomagajmo si sami, poziva predsednik pokrajinske uprave divizijski general Leon Rupnik vse Slovence in Slovenke. Prvi korak k temu tako nujno potrebnemu pomagajmo si sami: je gornji poziv za ustanovitev Slovenske domobranske legije. Ta poziv je nujna posledica razvoja, do katerega je privedla izdajška zveza Badoglijevcev s našimi domačimi komunističnimi razbojniki. Ob izdajski kapitulaciji so bila namreč domačim komunističnim tolpom izročena skladišča in orožje italijanske vojske in je bilo tako potrjeno s neovrgljivim dokazom dejstvo, ki ga je naš narod že delj časa slutil, da so namreč že dolgo časa obstojale tajne vezi med komunističnimi kolovodji in izdajalskimi predstavniki v italijanski vojski. Prav tako je s tem dejstvom potrjena slutnja, da bi bilo že zdavnaj lahko odstraniti z naših tal in za vedno preprečiti slovenska grozodejstva, komunističnih tolp, če ne bi nekatera odgovorna in neodločena mesta pri akcijah italijanske vojske vedno še v kali preprečila temeljito očiščenje razmeroma tako majhnega ozemlja v pokrajini. Prav zaradi takih, vedno se ponavljajočih, tajnih in skritih izdajstev je imela celoletna borba našega naroda proti komunizmu le polovičen uspeh. Prav zato zločinov in grozodejstev ni bilo dokončno mogoče zatreti.

Največje izdajstvo pa je bilo izvršeno prav po kapitulaciji italijanske vojske pri nas: Iz italijanskih topov streljajo danes italijanski komunisti še v vojaških suknh na slovenske domove. Z njimi se družijo naši domači komunistični izkoreninjenec in si pri tem trkajo na prsa, češ da osvobajajo slovenski narod, seveda s ropi, požigi in umori, kakor so ga že poldrugo leto. Po teh groznih in krvavih dokazih, ki vsi enodušno govore, da je komunizem bil in ostane vedno protinaroden, ne bo težko nobenemu poštenemu Slovencu, ki bo bral poziv za ustanovitev Slovenske domobranske legije, odločiti se. Ves slovenski narod ve, da mora izbirati med življenjem in smrtjo. Zdrav razum in nagon po samoohranitvi pa mu veva le eno: boriti se!

POVELJSTVO SLOVENSkih DOMOBANCEV

Slovesno umeščenje generala Rupnika za predsednika deželne uprave

V sredo popoldne ob štirih se je izvršila v veliki in tako imenovani stekleni dvorani vladne palače zgodovinska slovesnost, na katero so se v napetem pričakovanju zbrali najodličnejši in najvidnejši predstavniki vsega našega kulturnega in gospodarskega življenja. K napovedani slovesni umestitvi divizijskega generala Leona Rupnika za predsednika deželne uprave so prihiteli med drugimi naslednji:

Prevz. knezoškof ljubljanski g. dr. G. Rožman; general policije Brenner, zastopnik višjega načelnika policije in SS odredkov, polkovnik Oertel, zastopnik poveljnika nemških čet v Sloveniji in Istri; generalni konzul dr. Müller; dr. David in dr. Bisia; hrvatski konzul Salih Baljić; predsednik slovenske akademije dr. Milan Vidmar; rektor vseučilišča dr. Milko Kos; zastopniki ustanov ter višji uradniki in novinarji.

Točno ob napovedani uri je stopil zastopnik vrhovnega komisarja dr. Rainerja koroški vladni predsednik dr. Wolsegger na govorniški oder in imel naslednji govor:

Govor zastopnika vrhovnega komisarja

»Ko se je, kakor tako često v zgodovini, barbarska človeška drhal iz vzhodnega prostora valila proti srednjeevropskemu prestoru — tedaj so to bili Avari — je l. 799. Karel Veliki, ki je prodiral z

juga iz Furlanije ob Donavi navzdol, te azijske jezdce odločno vrgel nazaj proti Madžarski.

Tedaj je ta veliki cesar, ki se mu je posrečilo združiti vso Srednjo Evropo, ustanovil je mejno grofijo Furlanijo, ki je na jugu segala do gornje italijanske nižine, na severu pa do Drave; severno od nje pa je osnoval vzhodno marko, ki se je raztezala do Blatnega jezera in gor do Donave.

L. 823. je bila mejna grofija Furlanija razdeljena v štiri marke, od katerih je ena obsegala Gorenjsko, druga pa Dolenjsko. Pozneje je bila ta dežela skoraj 500 let razcepljena v veliko število pokrajin, ki so jih vodili grofje Andechs-Meran, Eppensteinerji, Spanheimerji, Babenbergovci, briksenski in freisinski škofje ter cela vrsta drugih manjših oblastnikov. Poslednji Spanheimovec Ulrik III. je podedoval posesti Babenbergovcev in se je že lahko po pravici imenoval gospod Kranjske.

Ko so Spanheimovci izumrli, je oblast nad Kranjsko prevzel Rudolf Habsburški, ki jo je l. 1282. izročil svojemu sinu Albrehtu. Poslej je bila Kranjska samostojno upravno ozemlje, ki je bilo vedno v okviru starega rimskega cesarstva nemške narodnosti; bila je samostojno upravno ozemlje, ki ga je Rudolf Ustanovnik l. 1364. povzdignil v vojvodino. Od te dobe dalje je vojvodina Kranjska ostala v zvezi z rimskim cesarstvom, dokler je to obstajalo, torej do leta 1806., in je ostala

la tudi v zvezi s Podonavjem, ki je v tem prostoru nadaljevalo dediščino rimsko-nemškega cesarstva, avstrijske monarhije, dokler ni l. 1918. v novi svetovni nesreči neslutnega obsega tudi to srednjeevropsko veliko cesarstvo razpadlo in zapustilo splošno zmedo.

Če vam, gospodje, kličem v spomin te zgodovinske podatke, tedaj delam to zaradi tega, da bi vam pokazal, da je ta dežela že več kakor tisoč let delila usodo Srednje Evrope, in da ni nikdar v svoji zgodovini sodila v vzhodni prostor ali k Balkanu. Nasprotno je bila ta dežela mnogo stoletij eden najvažnejših branikov Zahoda, v katerega se je kar naprej zaganjal Vzhod, ter je posebno v turških vojnah za obrambo zahodne omike proti vzhodnim vdorom prelila nezaslišane potoke krvi in večje žrtve kakor večina drugih obmejnih dežel. Vendar pa si je hkrati pridobila in izoblikovala omiko, ki je to deželo dvignila daleč nad vse druge dežele jugovzhoda.

Ne bi se hotel spuščati v dogodka te dežele od l. 1918. do današnjega dne. Saj to dvajsetletje predstavlja samo majhen izrez ogromnega preobrata v evropski usodi, preobrata, ki še ni zaključen.

Včerajšnji in današnji dan začenjata zopet novo poglavje, ki bo odločilnega zgodovinskega pomena v zgodovini tega prostora. V včerajšnjim dnem je bila usoda Ljubljanske pokrajine zopet izročena v roke in odgovornost domačega prebivalstva, za predsednika pokrajinske uprave pa je bil postavljen sin te dežele in sin slovenskega naroda.

Govornik je zdaj prebral odlok o imenovanju novega predsednika in nadaljeval:

Z današnjim dnem prevzimate, gospod predsednik, vodstvo pokrajinske uprave. S tem ste prevzeli veliko odgovornost v službi naroda, katerega sin ste, in istovestno tudi do nosilca usode Zahoda, Velike Nemčije in do njenega vodje.

Pri vpostavitvi miru in reda na področju Ljubljanske pokrajine bo Velika Nemčija v najkrajšem času tudi z vojaško silo odločilno prispevala na pomoč, prav tako tudi pri obnovi gospodarstva v tej deželi. Sicer pa bo za varnost in red in za napredek gospodarstva te dežele moralo skrbeti domoljubno prebivalstvo s svojimi silami, naš vpliv pa se bo omejil izključno le na to, da bomo tej deželi zagotovili povezanost z veliko evropsko usodo.

Nimamo namena prebivalce te pokrajine siliti v vojaško službo, ne mislimo niti na nobena preganjanja ali zatiranje, pač pa moramo zahtevati, da ta po-

krajina odkrito z vsemi silami podpre obnovo vseh panog gospodarstva, javne varnosti in uprave.

Vam, gospod predsednik, želim pri izpolnjevanju naloge, ki ste jo z današnjim dnem prevzeli, vso srečo in najboljši uspeh, kajti ta naloga je najlepša, kar jih moremo prevzeti, namreč naloga, kako domovino in svoj narod zopet rešiti bede in ju povesti v srečnejšo bodočnost.

Kar se pa tiče Vas, uradniškega oseba pokrajinske uprave, pa Vas slovesno vabim, da stojite gospodu predsedniku zvesto in lojalno ob strani. Pokrajinska uprava bo imela skrb, da bo zagotovila odgovarjajoče življenjske pogoje za prebivalstvo, kakor vojne razmere pač dopuščajo. Naloga oseba pa je, da vse svoje znanje in vse svoje sile postavi v službo zopetne prenovitve lastne domovine. Kar od Vas zahtevamo, je zopetna uvedba poštene, jasne in čiste uprave, ki nesebično in pravično služi celoti, takšne uprave, iz katere mora neizprosno in za vedno izginiti slehera sled pohlepnosti in korupcije, takšne uprave, ki bo vredna tisočletnega izročila naše skupne zgodovine.

Besede novega deželnega predsednika

Po govoru dr. Wolseggerja je novi deželni predsednik spregovoril takole:

Gospod vladni predsednik!

Gospoda moja!

V imenu vseh svojih slovenskih so-narodnjakov Vas prosim, sprejmite globoko zahvalo in jo blagovolite tolmачiti pri Vrhovnem komisarju: za dobrohotnost in izdatno, odkrito pomoč Velike Nemčije — katero ste, gospod vladni predsednik, napovedali slovenskemu narodu v svojem nagovoru.

Genialnemu Führerju nemškega naroda, ki neumorno skrbi in se bori za boljšo bodočnost vseh poštenih in za obnovo Evrope voljnih narodov, se bomo Slovenci zahvalili na ta način, da bomo v naši mali pokrajini napeli vse sile, da obe vojni orodji judovskega sovražnika človeštva, bogatstva in boljševizma — ne bosta uničeni le materialno v poštenem sodelovanju z nemško obodoženo silo, ampak tudi duhovno.

Nato je pozdravil knezoškola in zastopnike oblasti in jim dejal:

Ekselencia gospod knezoško!

Gospoda moja!

Iskreno Vas pozdravljam in se vam zahvaljujem za udeležbo in pozornost pri moji umestitvi za predsednika pokrajinske uprave.

Tu navzočim predstavnikom cerkvene oblasti, predstojnikom uradov in visokim

uradnikom pokrajinske uprave mi ni treba šele poudarjati pomena na ukaz Vojde velikonemške države ustanovljene lastne pokrajinske uprave.

Za slovenski narod je to dejanje prvi korak k ozdravljenju vseh ran, ki so mu jih prizadejali sovražniki Evrope in vsega človeštva, k obnovi strahotno razdejane domovine, k polaganju temeljnega kamna srečne in lepe bodočnosti, k povdigu duha v zarjo novega časa, ki je že razkrinkal sleparstvo s zlatom ter postavil pošteno delo in njegove sadove na prvo mesto, človeštvu bo pa s pravičnejšo razdelitvijo dela in tako pridobljenih dobrin naposled omogočil srečnejše življenje.

Vsi smo dolžni prizadevati si z vsemi silami za blagor našega naroda in tako tudi za blaginjo sosednjih nam narodov. Navodila za odsej bolj dinamični potek našega dela se bodo razvrstila po potrebi. V tem smislu Vas prosim, da svoje moči zastavite v svo silo. Za povečanje Vaše storitve s primernim prvim zvišanjem uradniških prejemkov tistih uradnikov, ki do zdaj niso imeli zadostnih prejemkov, sem že dobil ukaze. Za najbližji čas je to povišanje samo provizori, bo pa kmalu dokončno in pravično urejeno za vse.

Slovesnosti svečanega umeščenja naše lastne pokrajinske uprave hočemo dati izraz a tem, da gremo takoj na delo ter se mu brez ovir birokratske razdelitve časa in brez navedenih nepotrebnih pomislekov posvetimo popolnoma vsi blaginjo slovenske narodne skupnosti.

Upam, da bodo tudi tisti italijanski gospodje, ki imajo namen ostati pri nas, prav tako zvesto izpolnjevali svojo dolžnost kakor do zdaj. Enako skrb kakor vsem drugim bo pokrajinska uprava posvetila tudi njim.

Pokrajinski vodja in državni namestnik dr. Rainer izroča generalu Rupniku dekret o imenovanju za predsednika deželne uprave.

Čestitke nemške vojske

Zatem je zastopnik vrhovnega poveljnika nemške vojske za Slovenijo in Istro polkovnik Oertel novemu deželnemu predsedniku čestital takole:

Gospod general! Po nalogu poveljnika nemških čet v Sloveniji in Istri gospoda generala Raapkeja, in kot poveljnik odseka Ljubljana vam sporočam čestitke nemške oborožene sile. Gospod poveljnik posebno pozdravlja dejstvo, da je gospod pokrajinski vodja izbral prav Vas, gospod general.

Izrekam trdno upanje, da bo iz Vašega sodelovanja z odgovornimi nemškimi poveljstvi popolno izpolnjevanje visokih nalog, ki so vam postavljeni, zdaj doseglo višek v zadovoljstvo slovenskega ljudstva in v obnovitvi reda in miru.

Vereitelte Durchbruchversuche

bei Gornel und in Raume von Smolensk - örtliche Kämpfe in Süditalien - Im Westen 21 feindliche Bomber abgeschossen

Aus dem Führer-Hauptquartier, 23. sept. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Die Absetzbewegungen unserer Truppen nehmen trotz der heftigen sowjetischen Angriffe, die besonders in der Mitte der Ostfront an Stärke noch zunehmen, den vorgesehenen Verlauf. Die Stadt Poltava wurde nach Zerstörung der kriegswichtigen Einrichtungen beschlagnahmt. Ostwärts des mittleren Dnepr zwischen Cerkaski und Cernigov strebt der Feind mit starken Kräften den eigenen Absetzbewegungen nach. Schwere Kämpfe sind dort im Gange. Südostwärts Gornel und im Raume von Smolensk wurden in erbitterten Kämpfen alle feindlichen Durchbruchversuche vereitelt. Dabei zeichneten sich die schlesische 18. Panzergrenadierdivision, die württembergische 23. Panzergrenadierdivision und die badisch-württembergische 35. Infanteriedivision besonders aus. Im Verlaufe örtlicher Kämpfe in Süd-

italien wurde bei Contusi ein vorübergehender feindlicher Einbruch in unsere Stellungen im Gegenstoss wieder beseitigt. Gegen den Ostabschnitt der Front führte der Feind neue Kräfte heran, ohne bisher jedoch zum Angriff überzugehen. Sicherungstreitkräfte der Kriegsmarine beschädigten in einem Gefecht mit britischen Schnellbooten in der Nacht zum 23. September bei Le Havre ein feindliches Boot so schwer, dass mit seiner Vernichtung gerechnet werden kann, und erlitten zahlreiche Treffer an drei weiteren Schnellbooten. Britische Fliegerkräfte griffen in der vergangenen Nacht einige Orte im nordwestlichen Reichsgebiet an. Aus Hannover und Oldenburg wurden Verluste unter der Bevölkerung sowie grössere Schäden in Wohnvierteln und an öffentlichen Gebäuden gemeldet. Luftverteidigungskräfte schossen nach bisher vorliegenden unvollständigen Meldungen 21 feindliche Bomber ab. Verbände der deutschen Luftwaffe griffen in der Nacht zum 23. September Ziele in Süd- und Südostengland an.

Verovati, boriti se, zmagati

Gdansk, 23. sept. DNB. Staro hanseatsko mesto Gdansk je bilo priča pomembne vojaške slavnosti. Ko je iz 60. motorizirane pehotne divizije nastala oklepna grenadirska divizija »Feldherrnhalle«, so dobile enako častno ime tudi čete, ki so ostale v Gdanskju.

Slovesno podelitev imena, ki ji je prisostvoval tudi štabni šef SA Schepmann, v navzočnosti Gauleiterja Forsterja ... ob velikanski udeležbi prebivalstva opravil poveljnik vojnega okrožja pehotni general Keitel. V središču slavlja je bil nagovor štabnega načelnika Schepmanna: »Verovati, boriti se, zmagati«, je naglasil, »je zakon, ki so ga izpolnjevali možje, ki so se borili in umrli leta 1923

v Münchenu in 1943 v Stalingradu. Zmage ne bo doseglo število, ampak volja in moč značaja. Brigada pa je z imenom prevzela ponosno dolžnost, tudi zase priznati enak zakon.«

To slavlje je bilo ponosno priznanje neomajne volje nemškega ljudstva do zmage. Po podelitvi imena so oddelki čet in SA oddelki po dolgem trgu pred častno palačo Artushof defilirali pred občinstvom.

Verovati, boriti se, zmagati je tudi geslo novostanovljene slovenske domobranske legije, ki ima nalogo očistiti slovenske kraje vsakega banditstva ter zagotoviti prebivalstvu mir in red.

V boj proti boljševizmu

Barcelona, 23. sept. DNB. List »La Prensa« se bavi z newyorškimi poročili, po katerih velik del ameriškega tiska priznava sovjetske zahteve po gospodstvu nad Evropo, tako zlasti »New York Daily News«, ki se poteguje za sovjetske zahteve do Finske, Poljske, baltičskih držav in pa za razveljavitev atlantske karte. List »La Prensa« se ogorčeno sprašuje, zakaj sta Anglija in Francija napovedali vojno Nemčiji, zakaj so Združene države od češkoslovaške krize postale napadalne zoper Nemčijo in zakaj mora biti na vseh bojiščih na milijone ljudi pobitih. Anglija — tako vzklika »La Prensa« — je garantirala za nedotakljivost Poljske, in grozila z vojno, če bi se mesto Gdansk z glasovanjem izjavilo za povratek v nemški rajh. Anglija je zgrabila za orožje, da bi spet zagotovila suženjstvo Gdansk in poljskega koridora, in danes po štirih letih najstrašnejše krvave kope, kar jih je svet videl, se nasproti-

no zagotavlja, da je versalleska pogodba ustvarila umetno Poljsko, sintetično Češko-Slovaško in napačno Jugoslavijo.

Angloamerikanci so sprožili drugo svetovno vojno, da bi za večno trajala ta žarišča nemirov. Ko bje Evropa najtežjo borbo vseh časov in so morali dati vsi narodi Evrope največje žrtve, je začel ameriški tisk pisati, da se Angloamerikanci ne bore za atlantsko karto, ampak da bi bili narodi Evrope brez obrambe izročeni sovjetski požrešnosti. List »New York Daily News« je sicer slabo koristil anglosaški stvari, povedal pa je resnico.

Zato je potrebno, da se vsi evropski narodi brez izjeme, katerim grozi boljševska nevarnost, kot en moč dvignejo in preprečijo, da bi postali plen sovjetske požrešnosti. Prizadeti narodi se te nevarnosti tudi zavedajo in prostovoljno segajo po orožju za boj proti boljševizmu.

Izdajalec Badoglio blati Nemce

Berlin, 22. sept. DNB. Izdajalec italijanskega ljudstva Badoglio, ki si še vedno lasti prilike »maršala«, se je s poslanico, ki so mu jo narekovali Angličje in Amerikanci, preko sovranežnega alžirskega radia še enkrat obrnil na tako žalostno izdano italijansko ljudstvo. Ta poslanica zopet vsebuje priznanje njegovega bojzavljivega pobeza k sovranski ter polno neznačajnih čenč, ki pa vzbujajo po celem svetu le zaničevanje. Majhen Badoglio se v tej »poslanici« povzpne do izjave »vaša absolutna dolžnost je, boriti se na strani Angležev in Amerikancev in proti tistim Italijanom, ki — kakor se je dobesedno blagovoliti izrazil — »ne zaslužijo več tega imena«, očitno zato ne, ker niso tako eramoto zbežali v nasprotni labor. Badoglio nato nadaljuje, da so Nemci »s silo zasedli italijanska mesta in letališča in da je nemško letalstvo bombardiralo italijanske ladje. Njegovemu značaju prav pristojno, če je podtaknil Nemcem izjavo, »da naj Italijani poginejo, če se ne bodo več borili ob strani Nemčije«. Toda prav on bi moral vedeti, da so nemški vojaki branili italijansko posest, da so Nemci dajali hrano italijanskemu ljudstvu, da je nemški premoški oskrboval vso Italijo. Če Badoglio nato pravi »ne moremo več dopustiti, da bi Nemci postopali z nami kakor z zasednim ozemljem in sužnjem, potem to zveni zelo groteskno v ustih izdajalca, ki je podpisal brezpogojno kapitulacijo.

Še eno ozadje Badoglieve izdaje

Stockholm, 23. sept. DNB. Odkrit prizir, ki ga tudi sovranski labor kaže do Badoglieve izdajalske klike v Italiji, vodi do novih uradnih odkritij o ozadju te izdaje. Posebni Reuterjev dopisnik v Eisenhowerjevem glavnem stanu popisuje sestanek Badoglija z ameriškimi oficirji. Uradno poročilo pravi, da se je sestaneč vršil pred izkrcanjem v Kalabriji. Neki angleški brigadni general in polkovnik sta bila kot Eisenhowerjeva zastopnika po radijskem sporazumu z Badogliem poslana v Rim še pred podpisom premirja. V noči ju je sprejela na krov neka italijanska vojna ladja blizu sicilске obale ter ju ob sedmih zjutraj izkrcala pri Gaeti. Badoglievi oficirji, ki so ju spremljali, so dejali, da sta to ameriška letalca, ki so ju zajeli na morju in da sta poslana na zasiljanje v Rim. Zvečer istega dne so ju z avtomobilom odpeljali v Rim. Še isto noč so ju odvedli v luksuzno Ba-

doglievo vilo, kjer sta imela v knjižnici dolg razgovor z Badogliem. Badoglio je bil pripravljen na brezpogojno sodelovanje in je izjavil ob slovesu Amerikancev: »Mi smo prijatelji Amerikancev in Angležev in smo vedno le čakali na ugodno priložnost, da bi jim lahko ponudili roko.« S pomočjo italijanskega radia sta Amerikanci obvestila Eisenhowerja o tem pogovoru. Naslednje jutro sta po isti poti dobila sporočilo od Eisenhowerja, naj prideta z enim italijanskim generalom kot talcem nazaj v njegov glavni stan. Amerikanci so Badoglievi vojaki nato na isti način v polni uniformi in z revolverji oborožena spravili nazaj.

Knox v Londonu

Stockholm, 22. sept. Ameriški mornariški minister Knox je po poročilu Reuterjevega urada prišel v London.

Izjalovljeni izpadni poskusi

pri Gornelu in na področju Smolenska - Krajevni boji v južni Italiji - Na zahodu je bilo sestreljenih 21 sovražnih bombnikov

Is Führerjevega glavnega štaba, 23. sept. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja: Odmakalni premiki naših čet potekajo kljub hudim sovjetskim napadom, ki se posebno sredi vzhodnega bojišča še pridobili na jakosti, kakor je predvideno. Mesto Poltava je bilo po razdelanju za vojne važnih naprav po izdanih poveljih opušteno. Vzhodno od srednjega Dnepra med Cerkaskijem in Cernigovom sledi sovražnik s močnimi silami lastnim odmakalnim pokretom. Tamkaj so v teku hude boje. Jugovzhodno od Gornela in na področju pri Smolensku so se v ogorčenih borbah izjalovili vsi sovražni poskusi za prodor. Pri tem so se posebno odlikovali slezijska 18. divizija oklepalnih grenadirjev, württemberska 25. divizija oklepalnih grenadirjev in badensko-württemberska 35. pehotna divizija. V krajevnih bojih v južni Italiji je bil pri Contusiju v protisunko raz-

členen začasen sovražni vdor v naše postojanke. Proti vzhodnemu odseku je sovranski pripeljal nove sile ne da bi bil do zdaj prešel v napad. Zasledne oborožene sile vojne mornarice so poškodovale v bitki z angleškimi hitrimi čolni v noč na 23. september pri Le Havre sovranski čoln tako hudo, da se lahko računa s njegovim uničenjem ter dosigli razen tega številne zadetke na treh nadaljnjih hitrih čolnih. Angleška letala so preteklo noč napadla nekatere kraje v severozapadnem državem ozemlju. Iz Hannovera in Oldenburga poročajo o izgubah med prebivalstvom ter večjih škodah v stanovanjskih objektih in na javnih poslopih. Protiletalska obramba je sestrelila po dosedaj razpoložljivih nepopolnih vesteh 21 sovražnih bombnikov. Oddelki nemškega letalstva so v noč na 23. september napadli cilje v južni in jugovzhodni Angliji.

Kako je bil izpraznjen Novorosijsk

Vzhodno bojišče, 22. sept. DNB. Vojni poročevalce Wolfgang Körtr je objavil dolg članek o izpraznitvi Novorosijska, iz katerega posnemamo naslednje:

Zgodovina te vojne bo v zvezi z izpraznitvijo neprikladnih postojank, ki so postale brez koristi, pisala, da so bile te izpraznitve v tesni zvezi z izredno uspešnimi obrambnimi bitkami, ki so zahtevale od boljševskih napadalcev stokrat večje izgube v ljudeh in gradivu kakor od Nemcev in so tako pripomogle k počasnemu uničevanju najstrašnejšega vojnega stroja, ki je kdaj koli ogrožal Evropo. To velja tudi za izpraznitvijo Novorosijska. Pred izpraznitvijo so se boljševiki večkrat izkrcali, toda večina njihovega moštva in gradiva je bila uničena. Poleg pokončenih ladij ter izkrcavalnih čolnov in potopljenih vajakov je bilo v Novorosijsku ujetih 450 boljševikov, 1380 boljševikov ubitih, zaplenjenih pa 7 topov, 21 metalcev granat ter 85 strojin. Tudi vzhodno od mesta je imel sovražnik velike izgube. Sovjeti so 8 mesecev zaman naskakovali Novorosijsk, čeprav so imeli povsod ugodne postojanke.

Izpraznitev Novorosijska je bila mojstrska. Še na predvečer je prišlo do hudih bojov. Strogolavci so bombardirali veliko tovarno za cement, kjer so se vgnezdili Sovjeti. Celo noč so nemška letala neprestano napadala sovražnika in mu onemogočala napade. Neka žalostna obkoljena nemška pionirska skupina se je smelo prebila. Načrtna izpraznitev mesta je potekla točno kakor tura in je sovražnik sploh ni motil. Že pred 15. septembrom je bil odpeljan ves železniški material in podobno, 15. septembra ponoči pa so se umaknile tudi zaščitne švabske in bavarske grenadirjeve. Vsa važna poslopja so bila uničena. Sovražnik je našel le razvaline. V roke mu ni padel noben vijak, nobeno rezervno kolo, noben naboj in noben bunker. Predvsem je bilo uničeno pristanišče z vsemi doki in napravami

pred nosom sovražnika. Ko je bilo mesto že izpraznjeno, so ga boljševiki začeli bombardirati in dopolnili razdelanje v njem. Še zjutraj je sovražnik s topništvom obstreljeval mrtvo mesto. Nemške čete so se na izpraznjenem dolgo pripravljale. Ko so se umaknile na nove postojanke so jim boljševiki previdno sledili. Povsod so našli na minka polja, 16. septembra zjutraj je bilo mesto mrtvo in puščeno. Iz vsake hiše se je valil dim. Ko so boljševiki dopoldne boječe zasedali Novorosijsk, so jih med gorečimi hišami sprejemale granate nemških topov, ki so streljali iz kubanjskega mostišča. To so bili tisti topovi, ki so avgusta v enem dnevu sestrelili 39 sovjetskih letal in so tudi 16. septembra sestrelili 3 sovjetska letala. Civilno prebivalstvo se je umaknilo skupno z nemško vojsko. Boljševiki so se morali zelo začuditi, ko v mestu niso našli niti enega civilista. Kaj se je zgodilo? Civilno prebivalstvo je raje prostovoljno odšlo in je zapustilo Novorosijsk še pred dokončno izpraznitvijo in se v brezkončnih kolonah z revnimi culami na konjih ali peš valilo preko kubanjske pokrajine, samo da se je umaknili boljševizmu, ki ga smrtno sovraži ter se ga boji.

Po neki cesti so korakali grenadirji neke švabske divizije, ki so zadnji zapustili Novorosijsk. Šestnajst ur so bili na nogah. Bili so odlično opremljeni. Neki podčastnik je pripovedoval, da so po njihovem odhodu ležali tisoči mrtvih boljševikov v pristanišču. Njegova lastna edinica ni imela nobenega mrtvega, ampak le tri lahke ranjene. Tudi tukaj so se potrdile besede Clausewitzja: »Topovi in ujetniki so vedno pomenili resnične trojeje zmage.« Vojaki so bili navzlic naporom vedri in dobro razpoloženi. Zavedajoč se popolne varnosti in zapuščanja po izpraznitvi, ki je bila prava vojaška moštrovina ter je od vsakogar zahtevala živost ter hladnokrvnost, so se podali na nove postojanke.

Naloge političnega vodstva

Oldenburg, 22. sept. DNB. Ko je Gau »Wesser-Ems« dobila v osebi Gauleiterja Wegenerja novega vodjo nemške delovne fronte, je govoril državni vodja dr. Ley političnim voditeljem v Oldenburgu o nalogah političnega vodstva. On je nasprotni strahovalnemu sistemu boljševskih komisarjev postavil za zgled političnega voditelja, ki skuša vsakega sonarodnjaka pripraviti o svojem svetovnem nazoru ter mu istočasno tudi osebno zaupa. Germanske lastnosti zvestobe, discipline in podreditve ter marljivosti nas bodo osposobile, da bomo v tem boju dosegli dokončno zagotovljeno svobodo velike Nemčije.

Pred tisoči delavce oboroževalne

Zakaj je Anglija napovedala vojno Nemčiji

Berlin, 22. sept. DNB. Urednik angleške revije »Nineteenth Century and after« razkriva v svoji septembarski številki v nekem članku resnico o pravih vzrokih za izbruh sedanje vojne, kakor tudi cilje, ki jih zasleduje Anglija s to vojno. V zvezi s tem vprašanjem pravi pisec, da je ravnotežje sil odločilno vprašanje za Anglijo in njen imperij. Moč angleškega imperija mora stremeti za tem, da z vsakim evropskim zaveznikom ohrani in vzdrži takšno ravnotežje sil, ki bo v prid angleškemu imperiju. Ta »preprosti mehanizem« je skrivnost angleške politike. Pisec te vodilne angleške revije odkrito priznava, da je napačna trditev, češ da je Nemčija zakrivila vojno, ker je hotela doseči svetovno nadvlado. Nemčija je sicer

industrije, ki so v odmoru tesno napolnili dvorano v tovarni, je nato dr. Ley v Emdenu podal pregled nemškega političnega in vojaškega položaja. Dogodki v Italiji so — je dejal dr. Ley — za naše ljudstvo nauk, kaj bi se nam zgodilo, če bi bila Nemčija tudi le eno uro slabša. Nemško ljudstvo je danes bolj kakor kdaj koli strnjeno v zvestobi, odločnosti in ljubezni do Führerja, ki je z osvoboditvijo Mussolinija pokazal, kaj zmore tisti, ki ima voljo in kako se zvesto tovarništvo ohrani tudi v trdem času. Volja je najmočnejši vir naše moči. Nič na svetu nas nikdar ne more upogniti.

hotela postati svetovna sila, toda svetovna sila in svetovna nadvlast ni isto. V teh besedah tiči priznanje, da so bili vsi dosedaj povedani vzroki za vstop Anglie v vojno napačni in da je imela Anglija v resnici namen pobiti silo, ki je hotela doseči svojo življenjsko pravico. Da tudi vprašanje narodno-socialistnega režima nikakor ni vplivalo na angleške odločitve, prav tako priznava ista revija v izjavi, da je popolnoma veeeno, kakšen političen režim vlada v državi, ki ruši ravnotežje. Ravnotežje sil je predvsem glavno in najvažnejše. Te besede so torej dokaz, da stremi Anglija za tem, da bi na vsak način dobila pod svojo oblast evropsko celino ter jo lahko obvladovala iz angleških otokov.

Roosevelt žali Romunijo

Bukarešta, 23. sept. DNB. V Bukarešti so z gnevom zavrnili Rooseveltovo izjavo, ki dvomi o zaveznikih zvestobi Romunije. Pristojni krogi zatrjujejo, da ne le vodilni krogi, ampak celotno romunsko prebivalstvo pozna jasne zakone vojne in se po njih ravna in ve nadalje, da vodi Romunija na vzhodu vojno, s katero obenem brani Evropo. Romunija je posegla v to vojno kot svobodno in svoje časte ne zavedajoče ljudstvo ob strani velike Nemčije, da bi si ohranila svoje narodno življenje, astopniku DNB so zagotovili, da so v Romuniji mnjenja, da naj bi bili tisti, ki se morajo Evropi zahvaliti za svojo civilizacijo, nekoliko pazljivši pri zasle-

dovanju boja, katerega vodi Evropa za svoj obstoj in ne bi smeli pozabiti, da so dolžni hvaležnost branilcem Evrope.

Ta izjava je v skladu s stališčem, ki ga je romunsko ljudstvo in njegova vlada prvi trenutek zavzela do Badoglieve izdaje. Tudi romunski tisk ne dopušča nikakih dvomov o temeljnih načelih romunske politike. Zato je treba smatrati način, kako predsednik Združenih držav predpostavlja, da so male zaveznice Nemčije pripravljene za nečastna dejanja. Za žalitev in dokaz, da Angloamerikanci ne spoštujejo niti koristi, niti časti malih narodov.

TENTATIVI DI PENETRAZIONE NEMICI FALLITI

Sul fronte orientale sono stati respinti forti attacchi nemici — Combattimenti locali nell'Italia meridionale

Dal Quartier generale del Führer, 23. settembre. Il Comando Supremo delle Forze Armate comunica: Secondo i piani prestabiliti i movimenti di ripiegamento delle nostre truppe seguono il loro corso malgrado i gravi attacchi sovietici, più accaniti specialmente nel settore centrale del fronte orientale. Secondo gli ordini impartiti è stata abbandonata la città di Poltava dopo che sono stati distrutti importanti impianti bellici. Ad est del medio Niprò, tra Cerkaski e Cernigov, il nemico con considerevoli forze segue il proprio piano di ripiegamento. Accaniti combattimenti vi sono in corso. A sud-est di Gornel e nel settore di Smolensk tutti i tentativi nemici di penetrazione sono falliti in aspri combattimenti. Si sono particolarmente distinte la 18. Divisione dei Granatieri corazzati della Slesia, la 25. Divisione dei Granatieri corazzati del Württemberg e la 35. Divisione di Fanteria del Baden-Württemberg. In combattimenti locali nell'Italia meridionale, presso Contursi e stato respinto in contrattacco il nemico penetrato momentaneamente nelle nostre posizioni. Contro il settore orientale del fronte il nemico ha portato nuove forze senza passare sinora all'attacco. Forze armate di protezione della Marina da guerra in battaglia con motosiluranti inglesi danneggiavano nella notte del 23 settembre presso Le Havre un natante nemico così gravemente che si può contare sulla sua distruzione; sono state inoltre ripetutamente colpite tre altre motosiluranti. Aerei britannici attaccavano la notte scorsa alcune località a nord-ovest del Reich. Da Hannover e da Oldenburg si hanno notizie di perdite tra la popolazione e di danni considerevoli nei quartieri abitati e di edifici pubblici. La difesa contro aerea, secondo notizie incomplete finora a disposizione, abbattette 21 bombardieri nemici. Raparti dell'aviazione tedesca attaccavano obiettivi nell'Inghilterra meridionale e sud-orientale nella notte sul 23 settembre.

Japonska je močna

Tokio, 23. sept. Uradni govornik japonske vlade je povedal, da se Amerikanci sprašujejo, če se Japonci pripravljajo na velike bitke. Japonski odgovor je jasan. Japonska vlada je — kakor je povedal ministrijski predsednik Tojo sam, izdala važne ukrepe za povečanje vojne izdelave, za mobilizacijo vseh delovnih sil na Japonskem, za pritegnitev čim večje števila ljudi v tovarne, sploh za mobilizacijo vseh razpoložljivih sil za vojne namene. Niče ne dvomi, da bo japonsko ljudstvo, ki je fanatično navdušeno za svoje narodne ideale, v celoti sledilo pozivu svojega ministrijskega predsednika.

Tokio, 23. sept. Japonski listi pišejo, da bodo v skladu z vladnimi ukrepi o koncentraciji notranjih sil v 17 javnih pagonah mogle ženske prevzeti vso službo.

London, 23. sept. Angleška uradna agencija »Reuters« omenja Tojeve ukrepe in posveča veliko pozornost. »Reuters« piše, da je izven vsakega dvoma dejstvo, da bo japonski narod upošteval poziv svojega predsednika vlade.

Abesinski neguš zahteva izročitev maršala Badoglija

Lisbona, 22. sept. Abesinski neguš je od Washingtona in Londona zahteval izročitev Badoglija, ki si je kot poveljnik italijanskih čet v Abesiniji pridobil naslov vojvode Addis Abebe. Stališče, ki sta ga glede te zahteve zavzela London in Washington, še ni znano. Domnevajo pa, da bodo Angleži in Amerikanci izkoristili to zahtevo za to, da bodo še bolj pritiskali na Badoglija.

Dr. Dorpmüller v Romuniji

Bukarešta, 22. ept. DNB. Dr. Dorpmüller je obiskal v družbi z rom. prometnim ministrom romunska petrolejska področja. Izjavil je, da veže Nemčijo in Romunijo skupna usoda, to je boljševska nevarnost. Romunija se je in se bo ob strani Nemčije vedno zvesto borila proti boljševizmu.

† Dr. Ivo Benkovič

Danes, dne 23. septembra 1943, je umrl po mučni bolezni dr. Ivo Benkovič. Bil je znana osebnost in pravniški, političnih in zlasti gospodarskih krogih pri nas in tudi preko naše ožje domovine. Rojen je bil 24. junija 1875 v Kamniku, ki ga je tako ljubil in vedno iskal le tam odihati.

Pravniški študijam se je posvetil na Dunaju, prvi semester romanistik. Odvetnikoval je najprej v Brežicah (1905), v Celju (1910) in od l. 1918 v Ljubljani, kjer je skozi dolgo vrsto let zavzemal položaj v upravnem svetu Trboveljske premogokopne družbe.

Ze zgodaj se je posvetil v prostih urah pisateljstvu. Pod psevdonimom Benko je spisal dramo »Strahomir« (Gorica 1898), prevedel prvi Manzonijsvo delo »Zarocence« (1901): v politični borbi je izdal v l. 1906—1908 Posavsko Stražo. Znana je njegova studija: Die Slovenen und der Landeshaushalt Steiermark. Član štajerskega deželnega zbora je bil v l. 1911—1918.

V državnem zboru je zastopal okraj Brežice od l. 1907 do l. 1918, ko je zapustil politično torišče in se posvetil gospodarstvu in svojem poklicu, kjer je postavil svojega moža.

Dr. Ivo Benkovič je bil markantna oseba in javnem in odvetniškem življenju in se je le prezgodaj odselil iz kroga številnih znancev in prijateljev doma in v inozemstvu.

47. Stara se, stara Svet in postaja otročji. Usmiljenje je zdaj njegova najnovejša igračka! je Nečimurnost skočila k napol odprtemu oknu in pritisnila na lice črn obližek.

Kulturni drobci

»Mati ubogih« je naslov najnovejši knjižice, ki jih izdajajo sodelavci na Rakovniku. Popisuje nam prikazovanja Matere božje v Banneuxu v Belgiji. Tam se je namreč pred dobrimi desetimi leti prikazala Marija siromaki, nevedni in versko zanemarjeni dvanajstletni Mariči Beco. Njen oče je bil preprost delavec, večkrat brez dela; za vero in cerkev se ni menil. Edini križ v kuhinji je bil zagrnjen; tako je hotel oče. Mariča je torej imela slabo vzgojo; niti ob nedeljah ni hodila k maši. To ubogo in vaskozno zanemarjeno deklico si je torej Marija izbrala za svojo poslanko. »Mati ubogih sem,« ji je prikazen povedala 19. januarja 1932. In kasneje, 11. februarja, je govorila takole: »Prihajam vam lajšati trpljenje. Preden se je za stalno poslovala, je rekla: »Veliko molite... Mati Odrsenikova sem.« Blizu stanovanja Becove družine izvira številni studenci, kjer jih je bilo že mnogo ozdravljenih, ki so drugod zastoj iskali pomoči. Še ved je dušnih izpreobrnjenj; prvi je bil oče male Mariče. Kaj pa cerkvena oblast? Nadškof v Liège je po dolgih raziskavanjih v posebnem pastirskem pismu 19. marca 1942 dal popolno dovoljenje, »da se sme svobodno izkazovati čestitje Naše Gospe v Banneuxu«. Naj bi

tudi knjižica »Mati ubogih« širila med našim narodom ljubezen do Marije. Tudi pri teh prikazovanjih je, podobno kakor pri onih v Fatimi, močno poudarjena molitev sv. rožnega venca, ki naj bi se zlasti v rožnovenem mesecu oktobru poživila in poglabil. Knjižica stane 1 liro in se dobi po knjigarnah in drugod. — A. M.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

Drama:
Nedelja, 26. septembra, ob 15: »Deseti brate.«
Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Predsezona v Drami. Z nedeljsko predstavo Jurčič-Golicevega »Desetega brata« bo odprla Drama letošnja predsezona, v kateri bo ponovila nekaj posebno uspešnih del iz lanske sezone. Delo obsega 16 slik, v katerih je zajel dramatik P. Gollia vsebino Jurčičeve povesti. V njej je podana usoda desetega brata, Martina Spaka, ki je kljub svojemu nesrečnemu življenju prijatelj in pomočnik vseh, ki so v stiski. Naslovno vlogo bo igral Milan Skrbinšek, Manica — Levarjeva, Kava — Peček, Marijana — Verdonik, Kvasa — Drenovec, Krjavlja — Cesar. Režiser prof. O. Sest, scenograf inž. E. Franz.

Mali oglasi

VESTNO DEKLE za poljska dela sprejemem takoj. Ivo Zan. mesarski mojster, Ljubljana, Bohoričeva ulica 11. (b)

PRIDNEGA FANTA za mesarskega vajenca sprejemem takoj. Zan Ivo, mes. mojster, Ljubljana, Bohoričeva ulica 11. (b)

KINO UNION 22-21

Krasna napeta ljubezenska drama, ki se odigrava v pariškem vele mestu
»ŠOFERJEVA HČI«
V glavnih vlogah znameniti Harry Baur in René Saint Cyr.
PREDSTAVE ob 15.30 in 17.30!

KINO MATICA 22-41

Pretresljiva ljubavna drama po slavem Sudermanovem romanu
»LJUBEZNI NASPROTI«
Fritz van Dongen, Kristina Söderbaum
PREDSTAVE dnevno ob 15 in 17.
Ob nedeljah matineja ob 10.30.

KINO SLOGA 27-38

ZARAH LEANDER v usodi globoke in nerazumljive ženske duše v svojem najboljšem pevske filmu

»VELIKA LJUBEZEN«

Izviran nemški film s slovenskimi napisili Arie iz raznih oper in romane. Velike pesne revije. — Sodelujoči: Viktor Staal, Paul Hörbiger.
PREDSTAVE ob 15 in 17.
V nedeljo pa še ob 10.30.

KINO KODELJEVO

Priljubljene melodije Johanna Strassna, nepretrgan humor, slager sezonel

»DUNAJSKA KRI«

Maria Holst, Willy Fritsch, Hans Moser, Theo Lingner.
PREDSTAVE:
delavnik ob 17.30; nedelja ob 14.30 in 17.

Prostor za hrambo AVTOMOBILA isčem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6410.

Gospodarsko poslojje ali šUPO

vzajem v najem ali kupim. Ponudbe na upravo »Slovence« pod »V bloku« št. 6409.

POZOR! POZOR! Za strojno ujo rabimo ameriško glavo v premeru 80 do 100 mm, in »Rapid« jeklo za nože. EVEREST, Prešernova št. 44.

KRZNAR modernizira plašče, popravlja vsake vrste kožuho in izdeluje prinesene kože. — Kovačič, Stari trg 21. II. nad. v hiši kavarnе Zalaznik. (r)

STEKLENINO za bufet — kozarce, steklenice itd. — ter »Berkele« tehnično, kupim. Ponudbe se pri: »Slov.« pod »Takoj« št. 6446. (k)

VDOVA brez otrok, čedna, išče službo, hiance. Nastop lahko s 1. oktobrom. Stanujoča: Sv. Petra, cesta 47. (a)

Kompletne

SAMSKA OPRAVA 2 posteljni mreži, 3 delni modroci in kakusi, napredaj. Poizve se: Vrhovčeva 9-II. (l)

PRAKTIKANTINJO ali vajenka za lastno uporabo sprejme šivilja. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6430. (r)

»LJUBLJAN. ZVON« komplet, orig. vezan ali broširan prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 6429. (r)

MLAD FANT išče kakršne koli zaposlitve. Ponudbe na upravo »Slovence« pod »Točen« št. 6422. (a)

KRMILNO PESO po ugodni ceni prodam. Poizve se pri: Mastnak, Lončarska št. 8 b. (l)

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Frančiška Podlesnik
roj. Armič

upokojenka tobačne tovarne

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, 25. septembra 1943, ob 4 popoldne izpred hiše žalosti v Predjamski ulici 29, Rožna dolina, na viško farno pokopališče. Priporočamo jo v molitev in dober spomin.

Ljubljana, Zagreb, Trbovlje, Ormož, dne 23. septembra 1943.

Žalujejo: otroci in ostalo sorodstvo

V izvrševanju svoje službe za boljšo bodočnost slovenskega naroda se je 22. septembra 1943 ponesrečil naš ljubljani sopro, oče, sin, brat, stric, svak in zet, gospod

Dejan Suvajdžič
kapetan I. kl. iz bivšega I. Plan. polka

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 24. septembra ob 5 popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Žalah k Sv. Križu.

Ljubljana, Subotica, Praga, dne 22. septembra 1943.

Žalujejo:

Ksenija roj. Rupnik, soproga,
Nikola, sin, in rodbine: Rupnik, Suvajdžič, Abram.

Danes popoldne ob 16 je po volji Vsemogočnega nenadoma zaključil svojo življenjsko pot, v 68. letu starosti, naš predobri sopro in oče

dr. Anton Brecelj
prlmarij

Pogreb bo v petek, dne 24. septembra 1943 ob pol 17 iz kapelice sv. Jožefa na Žalah.

Maše zadušnice bodo v soboto, dne 25. t. m. in v četrtek, dne 30. t. m. ob 7 zjutraj v trnovski cerkvi.

Ljubljana, Žapuže pri Ajdovščini, 22. sept. 1943.

Žalujejo:

Alice, soproga z otroci,
družine: Brecelj, Stanovnik, Ulaga, Kocjan
in ostalo sorodstvo.

Dolgoletni član nadzorništva in zaupni zdravnik našega zavoda

Dr. ANTON BRECELJ

BIVŠI POVERJENIK ZA ZDRAVSTVO V NARODNI VLADI I. T. D.

se je po sklepu nedoumljive božje Previdnosti nepričakovano preselil v boljše življenje. Pogreb bo v petek, dne 24. septembra ob 16.30 iz kapele sv. Jožefa na Žalah. Svojega vestnega sodelavca bo naš zavod ohranil trajno v častnem spominu.

V Ljubljani, 23. septembra 1943.

UPRAVA IN NAMEŠČENCI
VZAJEMNE ZAVAROVALNICE
V LJUBLJANI.

MOLITEV — NA GORI

Vinko Beličič — Novela

»Če si vsaj nekoliko še tisti stari in veseli Janko, potem me nihče ne bo preprečil, da je bil tvoj vsakoletni beg po svetu le želja po znanju. Ali ne?«

»Kako misliš?«

»Po svetu te je moral gnati tudi notranji nemir...«

»Notranji nemir,« je trpko ponovil Janko, »ne vem... Čisto novo življenje, ki se vanj nisem mogel vrstiti... razumem, tako novo, kakor si ga nisem nikdar zamišljal, me je sililo v svet...«

Tu je spet stena, ki skozi njo ni moglo, je spoznal Marko. Zaskrbljeno je gledal prijatelja in začela se ga je polasčati tahi žalost. Ni mu ostala skrita Jankova zamišljenost, neka utajena grenkoba, ki človek misli o njej, da jo je že udušil, pa mu kdaj pa kdaj le posije v oči.

»Ne smeš me tako gledati, ker bom mislil, da sem kaj zagrešil,« se je nasmehnil Janko in se spet zazrl skozi okno... tja proti Smihelu... na jug... v praznino.

»Na moji novi maši — tega ne bom nikdar pozabil — si me vprašal, ali sem srečen človek. Ali smem jaz danes tebi postaviti to isto vprašanje?«

Janko je še vedno gledal skozi okno. Ko je vedel, da mora nekaj odgovoriti, je stisnil ustne in odvrnil:

»Srečen človek? Pred sedmimi leti sem se nečemu odpovedal in ves ta čas nisem prelomil odpovedi. Imel sem močno voljo, ne? Vi duhovniki pravite, da odpoved človeka notranje osrečuje. S tem pa sem obenem odgovoril na tvoje vprašanje.«

»Osrečuje človeka, ki ima močno vero,« je mirno odgovoril Marko.

»Močno vero!« je vzkliknil profesor in kakor bi mu bilo žal razburjenja, je tiho povedal: »Jaz nimam močne vere, že sedem let prenašam to slabost v duši...«

»To vidim, Janko, in smiliš se mi...«

»Nikomur se ne razodevam in pri nikomer ne iščem usmiljenja!« je odsekano odvrnil profesor. »Od nikogar ne pričakujem tolažbe. Jaz sam najbolje čutim, kaj in kako je z mano...«

»Janko!« se je zavzel vikar. »Z vsako besedo mi postaja bolj nerazumljivo!«

Ko je oni molčal, je spodbudno nadaljeval.

»Vsevedni Bog najbolje ve, kaj te teži. On ti tudi daje moč, da možko prenašaš svojo težo. In jaz sem prepričan, da ti bo nekoč to težo vzel z duše!«

Janko je vstal za odhod.

»Pridi še kaj k meni, Janko! Ne zapiraj se v svoj molk in v svojo samoto! Midva bova lahko vedno našla skupne stvari za pogovor.«

Beg iz molka in iz samote...

VI.

Življenje brez kakšnega posebnega zanimanja za ljudi in dogodke v mestu je Janka že skoraj zazibalo v svojo enoličnost. Tedaj pa je profesor doživel novo iznenađenje, ki ga je vrglo iz njegove trezne nedostopnosti in naveličanosti.

Nekoč je obedel v hotelu in kakor navadno se ni oziral s svojega prostora po sobi. A nenadno je začutil, kako počivajo na njem radovedne oči. Okrenil se je proti oknu in bežno pogledal. Mlada dama se mu je nasmehnila in to ga je vznejevoljilo. Ali se odkod pozna? se je vprašal. Čez čas se je še enkrat ozrl nanjo: še vedno se je smejala. Zdaj je tudi on začuden nasmehnil, vstal in stopil k njeni mizi.

»Dovolite, ali ste ali niste... Majda?«

»Seveda,« je vedro odgovorila, »in tudi Kovačeva sem šel. Kako neki ste me mogli spoznati, gospod profesor?«

Takoj se je znašel.

In na njegovih prethih ni videla poročnega prstana.

»Odkar ste odšli od nas, ste nas čisto pozabili,« mu je rekla očitačoče. »Nikdar nas niste potem več obiskali. Mislimo smo že, da je kaka zamera...«

»Ne, gospodična Majda!« je vzkliknil. »Ni govora ne o zameri, ne o pozabi. Življenje je pač tako naneslo... kakor je življenje naneslo tudi to našino današnje srečanje.«

Zunaj je mrlelo mrzlo november-sko sončce, ki v človeku tako rado zbudi željo po mirnem domu in po počitku.

»Res,« je oživel Janko, »kako je pa z Borjo?«

»Letos je naredil maturo in zdaj študira v Zagrebu medicino.«

»Eno leto je izgubil,« je preračunal Janko.

»Da,« se je nasmehnila, »v peto šolo je hodil dve leti.«

»Io ni nič hudega! Če mu je le kaj skušenj prinesel oslovski most. No, upam, da je Borja pameten fant...«

Bila sta spet v sedanjosti.

»Ali ste tukaj redno na hrani?« jo je vprašal.

»No, potem se bova lahko večkrat videla, gospodična Majda.«

Odšel je in ona je ostala sama za mizo. S kljuko je vzela črnjak in zalistala po njem. Ni mogla brati. Nenadno srečanje z gospodom Jankom se je preveč dotaknilo. Njegov obraz ji ni hotel spred oči in zamišljen pogled ni hotel ugasniti...